

допомога адміністрації виправних установ щодо запобігання злочинам; - якісне збільшення можливостей осіб, які піддаються нападу, проти її злочинцю за рахунок забезпечення усіма можливими засобами захисту, у тому числі і технічними (зокрема, персоналу виправних установ); - певна переорієнтація «на потерпілого» оперативних засобів як у напрямку її інформативних можливостей, так і здійснення засобів профілактичного характеру.

Такі засоби віктимологічного запобігання рецидивної злочинності в місцях позбавлення волі дозволяють з цілого ряду злочинів ефективніше виявляти злочини, що назрівають, запобігати їм, забезпечувати безпеку осіб, стосовно яких вони можуть здійснюватися.

ПОНЯТТЯ КРИМІНОГЕННИХ ТА ВІКТИМОГЕННИХ ДЕТЕРМІНАНТ ЗЛОЧИННОСТІ В МІСЦЯХ ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ

Хрущ В.І., здобувач Національної академії прокуратури України
Карпенко Н.В., здобувач кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права НАВС

У науці причини й умови злочинності – це постійний об’єкт дослідження. Зокрема, у кримінології зазначені правові категорії складають один з елементів її предмета.

При цьому такий підхід є пріоритетним як серед вітчизняних, так і зарубіжних учених.

Проте досі в науці однозначного розуміння щодо природи причин і умов злочинності не вироблено, що відображається й на стані правозастосувальної практики з цих питань та ефективності віктимологічної профілактики злочинів у місцях позбавлення волі.

Щодо цього А. П. Закалюк відзначав, що детермінація злочинності – центральна проблема всього курсу кримінології. Від її розуміння та розв’язання залежить досягнення головної мети кримінології, якою є наукове обґрунтування рекомендацій стосовно запобігання злочинності.

Відомий російський кримінолог Н. Ф. Кузнєцова, яка розробляє теорію детермінації злочинності в сучасний період (починаючи з 80-х ХХ ст.), включає до її системи три основні елементи: причини, умови й корелянти. При цьому під причиною вона розуміє явища (системи), які породжують, продукують інші явища (системи) – наслідки.

Умови – це різноманітні явища, процеси, обставини, які сприяють або створюють можливість виникнення та прояву причини, що породжує наслідки. Таке розуміння причини й умови збігається з її змістом, що дано в сучасних тлумачних словниках. Третім видом детермінантів у системі кримінологічної детермінації є корелянти. У

такому вигляді зазначена теорія детермінації злочинності дійшла й до сьогодення, де знайшла, зокрема, відображення в роботах А. П. Закалюка.

В інших галузях правознавства особливої уваги з цих питань заслуговують роботи Н. М. Ярмиш із кримінального права, у яких детально проаналізовані проблеми детермінації та причинності злочинності.

Не вдаючись у цілому в дискусію з вищевказаних питань з огляду на зміст основних завдань і предмета дослідження, слід зазначити, що попри різні підходи, які є серед науковців щодо розуміння змісту понять “причини”, “умови”, “обставини”, “фактори” й ін., усі вони передають одну й ту саму природу суспільних явищ і процесів, що пов’язані з генераторами злочинності, її наслідками та сприяючим цьому середовищем (суспільним, матеріальним, фінансовим, побутовим й ін.).

ЗАГАЛЬНО-ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ ВІКТИМОЛОГІЧНОЇ ПРОФІЛАКТИКИ ЗЛОЧИНІВ

Набільська І.І., курсант магістратури ННПФЕКП НА ВС

Віктимологічна профілактика - це специфічна діяльність соціальних інститутів, спрямована на виявлення, усунення або нейтралізацію факторів, обставин, ситуацій, що формують віктимну поведінку й обумовлюють здійснення злочинів; виявлення груп ризику й конкретних осіб підвищеним ступенем віктимності з метою відновлення або активізації їхніх захисних властивостей; а також розробка або вдосконалення вже наявних спеціальних засобів захисту громадян і конкретних осіб від злочинів.

При визначенні цілей і завдань віктимологічної профілактики необхідно виділити три її рівні: загально-соціальний, спеціальний, індивідуальний.

Загально-соціальний рівень - рішення соціально-економічних і культурно-виховних завдань, спрямованих на усунення або нейтралізацію причин й умов, що сприяють кримінальній віктимізації суспільства, і на зниження ступеня віктимності громадян.

Спеціальний рівень - здійснювані державними органами, суспільними об’єднаннями й окремими громадянами заходу, що мають спеціальною метою попередження злочинів шляхом недопущення реалізації віктимних властивостей й якостей окремих осіб або груп населення.

Індивідуальний рівень - індивідуальна профілактична робота з особами, які, виходячи з їхньої поведінки або сукупності особистісних характеристик, можуть із великою ймовірністю стати жертвами